

5. Resnično uboštvo. Svetne ustanove

Ustanovitelj Opus Dei –
življenjepis sv. Jožefmarija
Escrivája.

30. Okt. 2023

↗ Nazaj na kazalo

V določeni meri se je Jožefmarija navzel tiste posebne »vedrine«, za katero je prosil Gospoda. Če ne drugega, je usvojil pozitivno plat umirjenosti, s katero je delovala rimska kurija, tako da se je lahko pohvalil, rekoč: ***V Rimu sem se***

**naučil čakati, kar je velika
znanost.**^[1] Proti koncu leta 1946 je
bila njegova učna doba za
pridobivanje te »veščine« v polnem
teku, saj je – razmeroma potrpežljivo
– še naprej čakal na marsikatero
milost iz božjih rok: od znamenitega
dokumenta *decretum laudis* do hiše, s
pomočjo katere bi iz Rima dajal
zagon apostolskemu delu na svetovni
ravni. Poleg teh dveh potreb – poleg
odloka in hiše – pa je bila še tretja,
bolj takojšnja, in sicer: prihod
njegovih hčera v Rim, kajti **tako kot
smo živeli do sedaj, je govoril, ni
mogoče nadaljevati z delom.**^[2] (Za
gospodinjstvo sta skrbeli hišna
pomočnica in še neka gospa, ki ji je
pomagala pri domačih opravilih,
vendar nobena od njiju ni bila
primerna oseba za oskrbovanje
centrov Dela.)

Oče je torej v Rimu navdušeno in
potrpežljivo pričakoval svoje hčere
ter si čakanje krajšal s sanjami o

apostolatu, tako da je že v sedanjem trenutku motril obilno žetev prihodnosti, kot je pisal članicam Centralnega sveta:

Spremljam vas pri vseh vaših skrbah. V tem trenutku razmišljam o veselem in preprostem življenju svetosti, ki je naša pot: in vidim vas v študentskih domovih, v založbi, v hiši Los Rosales. In ko tukaj zaprem svoje uboge telesne oči, začnem sanjati ob Svetem Petru in vidim uresničeno (!) vse, kar je še treba storiti: veliko in prelepo delo, razširjeno po vsem svetu, v službi naše Matere, svete Cerkve ... Če hočete, če ste zveste, vesele, iskrene, velikodušne pri mrtvičenju, duše molitve, se bo vse to zgodilo, in to kmalu.^[3]

Ustanovitelj je sanjal izhajajoč iz vere, vendar se ni predajal utvaram in je poudarjal, da ne živi v oblakih: ***Nerad živim od domišljije. Z vsemi štirimi tačkami stojmo na tleh (!),***

da bi Bogu zares služili, po drugi strani pa se povsem zanašajmo na Njega.^[4] Razmeroma sistematično in s precejšnjo mero zdrave pameti sestavi 16. decembra v pismu seznam napotkov za svoje hčere: naj potujejo z letalom in s telegramom sporočijo, katere od njih pridejo; naj vse predtem pišejo svojim družinam ter jim naznanijo veselo novico o svojem odhodu v Rim; sledijo stvari, ki jih je treba prinesiti, nazadnje pa še namig, navdan s pozornostjo očeta, ki je skrbel tudi za najmanjše podrobnosti: ***Naj dekleta upoštevajo, da tukaj pogosto nosijo klobuke.***^[5]

V Rim so prispele na god sv. Janeza, 27. decembra 1946, popoldne. Prišle so Encarnita Ortega in Dorita Calvo ter tri numerarije pomočnice: Julia Bustillo, Dora del Hoyo in Rosalía López. Po pristanku se je vseh pet zbralo v strnjeni skupini, medtem ko so čakale oddano prtljago. Pri sebi so

imele vse polno ročnih torb, saj niso imele denarja za plačilo dodatne teže. »Ko smo tako stale tam, vseh pet skupaj,« pripoveduje Encarnita, »zbegane, kot je pač zbegan človek, ki ne pozna države, v katero je prišel, ne govori jezika in nima denarja, smo zagledale našega predragega očeta v Álvarovem spremstvu. Veselje je bilo nepopisno in v novi deželi smo se takoj počutile kot doma.«^[6]

Z letališča Ciampino so se odpeljali z dvema avtomobiloma. V enega so zložili prtljago. Na prednjem sedežu drugega avtomobila je poleg voznika sedel oče. Namesto da bi šli naravnost domov, so se peljali mimo Koloseja, in kot se spominja Dorita Calvo, je »oče s silno močnim in odločnim glasom začel moliti veroizpoved; zdelo se je, kot bi hotel na nas prenesti trdnost svoje vere«^[7] prav tam, kjer jo je toliko kristjanov izpričalo z lastno krvjo.

»Prihod domov je bil ganljiv,«
pripoveduje Encarnita.^[8] Nedvomno
sta očetova družba in obilje novih
doživetij nanje napravila globok vtis.
Vendar so se nemudoma lotile dela. V
dnevnik centra Città Leonina (ta je
seveda popolnoma ločen od
prostorov *administracije*, ki so
samostojen center) kronist tistega
znamenitega dne, 27. decembra 1946,
jedrnato zabeleži: »Danes je končno
prišla administracija [...]. Kmalu po
prihodu so kuhinja in okoliški
prostori doživeli korenito
spremembo.« Zatem še doda: »Danes
smo večerjali, kot se spodobi.«^[9]

Sprva so zaloge živeža, ki so jih
prinesle iz Madrida, skorajda
postavljale na laž, kar jim je pred
tednom dni pisal oče, ki je sicer
sanjal, ni pa zidal gradov v oblakih:

Tiste, ki pridejo v Rim, bodo
spoznale, kaj je resnično uboštvo; kaj
pravi mraz, vlažen in brez ogrevanja;

kaj pomeni živeti v tuji hiši, dokler ne prisilimo Jezusovega Srca ... Naj se z navdušenjem in običajnim veseljem pripravijo na te drobne čudovite reči. Ni mogoče ustanavljati hiš, ne da bi se srečali s težavami. In navedel sem le nekatere od njih.^[10]

Zaloge so kmalu pošle in vrnili so se k stvarnosti, kot je napovedal oče, se pravi k posledicam, značilnim za uboštvo. Tisto leto 1947 in v naslednjih letih so se spopadali z gmotno stisko ter jo prenašali skladno z duhom Dela: brez upiranja ob ponižanjih, ki jih prinaša pomanjkanje najnujnejših stvari, brez pritoževanja.

Dorita Calvo na kratko povzame takratne razmere: »Primanjkovalo je vsega: prostora je bilo malo, na voljo smo imele polovico stanovanja, spalo se je na zložljivih posteljah, na tleh; denarja ni bilo, ogrevanja nismo mogle vključiti« itd.^[11] Rosalía López

nekoliko dopolni predstavo o pomanjkanju, vendar brez tarnanja in pretiravanja: »Tam smo prestajale mraz in lakoto. Kapela, ki je obsegala glavni del stanovanja, je bila prav tako zelo revna, v preostalih prostorih pa je manjkalo celo najnujnejše. Kadar smo pri kosilu imeli goste, je primanjkovalo stolov in pribora.«^[12]_____

Tisto stanovanje na Trgu Città Leonina se je izkazalo kot izvrstno apostolsko orodje. Oče ga je uporabljal za to, da je Delo predstavil mnogim cerkvenim dostojanstvenikom: kardinalom, škofom, monsinjorjem, svetovalcem in drugim članom rimske kurije. Izkoriščal je tako imenovani »apostolat obeda«, o katerem govori v *Poti*.^[13]_____ Bilo je potrebno. To je bil najhitrejši in najbolj neposreden način za spoznavanje in ohranjanje stikov z ljudmi, ki jim je želel približati Delo. Stanovanje je

obratovalo s polno paro. Gostje so tja radi zahajali. Prijetno kramljanje, prijazno vzdušje, naklonjenost, ki so je bili deležni, dekoracija in celo izgled jedi, s katerimi so jim postregli – vse to je pripomoglo k razumevanju življenja članov Opus Dei. Tisto, česar pa obiskovalci nikjer niso opazili, je bilo tiho in nevpadljivo uboštvo, ki je kljub vsemu vladalo v hiši.

Neki obisk se je Encarniti Ortega posebej vtisnil v spomin: »Nekoč nas je obiskala markiza de Mac Mahón in spominjam se, da se je čudila, kako lepo hišo smo imeli ... Zdelo se je nemogoče, da bi tisto stanovanje moglo napraviti tak vtis. A v resnici je vse bilo skrbno urejeno, na primer: Marijino podobo so skoraj vedno krasile rože in polkna so bila priprta, da je v sobo vstopala prav posebna svetloba. Gostje, ki so prišli v tisti rimski kotiček, in teh je bilo veliko, so se tam počutili prijetno.«^[14]

Tisto nadvse prijetno domovanje, ki je navdušilo markizo, ni bilo nič več kot del podnajemniškega stanovanja, katerega lastniki so bivali v preostalih sobah. Šlo je za podstrešne prostore, izpostavljene skrajnim temperaturam, vročini in mrazu. Precej velika veža je vodila do osrednjega prostora, ki je glede na čas v dnevu služil kot učilnica, jedilnica ali dnevna soba; zvečer, ko so razgrnili tri ali štiri žimnice, pa se je spremenil v spalnico. Zraven je bila očetova soba. Samo v tej je bila tudi čez dan na voljo postelja, namenjena bolnikom.

Očetova spalnica in dnevna soba sta gledali na pokrito teraso, tisto, na kateri je oče v molitvi prečul svojo prvo rimsko noč. Álvaro je stanoval v razširjenem hodniku, kamor so namestili posteljo in stol. V gospodinjskih prostorih, ki so bili v istem nadstropju, vendar popolnoma ločeni od stanovanja, v katerem je

živel oče, je bila spalnica za tri numerarije pomočnice. Drugi dve numerariji sta nekaj časa spali v hiši nekih očetovih prijateljev, nekaj časa pa v prenočišču.^[15]

Prostor, po katerem so se gibali gostje, je obsegal vhodno vežo, dnevno sobo – preurejeno v jedilnico – in teraso z razgledom na Trg sv. Petra. Kot se zdi, so bili obiski vedno zelo veseli postrežbe. V četrtek, 23. januarja 1947, na primer, so imeli na kosilu dva gosta in kronist v hišni dnevnik zapiše: »Bila sta zelo zadovoljna, vse se jima je zdelo izvrstno. Sedaj namreč lahko na kosilo povabimo kogarkoli.«^[16]

Iz takšne pohvale, tako zadržane in prikrite, ni mogoče niti zaslutiti, s kakšnimi delovnimi razmerami so se soočale upraviteljice gospodinske *administracije* in kakšne stiske so prestajale. Najprej zato, ker niso imele denarja, in če primanjkuje

denarja, pač primanjkuje vsega drugega. Tistega dne, ko so prišle v Rim, jim je Álvaro izročil pet tisoč lir za kritje stroškov gospodinjstva – v katerem je bilo pri mizi deset ljudi, tem pa je bilo treba prišteti še pogoste obiskovalce. Odveč bi bilo razpravljati o kupni moči tistih začetnih petih tisočakov. O tem, kako so se prebijale iz dneva v dan, nam pripoveduje Dorita Calvo: »Nam, *administraciji*, so izročali ves denar, kar ga je bilo pri hiši. Ko nam ga je zmanjkalo, smo odlašale, kolikor se je le dalo, preden smo zaprosile za dodatna sredstva, saj nismo hotele obremenjevati očeta. V takšnih razmerah – brez prebite pare – je nekega dne domov prišel oče ter nas prosil za nekaj lir, ki jih je potreboval za plačilo nekega majhnega stroška. Ničesar mu nismo mogle dati.«^[17]

Precej pogosto so kupovale na up. Posledice nedavne vojne so bile občutne in zaradi slabe preskrbe so

odgovorne za administracijo hodile iskat živila, na primer jajca, po vaseh v bližini Rima. Njihovo prizadevanje, ko so v kuhinji izumljale tisoč in eno kombinacijo, da bi sestavile spodoben jedilnik, vreden uglednega gosta, je marsikdaj hipoma padlo v vodo, če je zmanjkalo električnega toka ali plina. To je povzročalo tragikomične situacije. »Večkrat,« pravi Encarnita, »ko smo imeli na kosilu goste, je bilo treba kuhati na žerjavnici, ker ni bilo plina. V takšnih primerih je Dora del Hoyo, ki je stregla pri mizi, skušala strežbo upočasniti, da bi imele nekoliko več časa. In ko se je vrnila iz jedilnice, si je snela rokavice ter s pahljačo razpihovala ogenj, da bi bila ponev bolj razgreta.«^[18]

Po zaslugi administracije, ki je v tako težkih razmerah izvajala prave kulinarične čudeže, so mogli pogostiti visoke cerkvene dostojanstvenike in jim ob takšni

priliki spregovoriti o Opus Dei.

Vendar se tisti gostje niso zavedali, kakšno pomanjkanje in postenje je za seboj pustil »apostolat obeda«.

»Kadar ni bilo gostov,« pričuje Álvaro del Portillo, »smo tolkli lakoto, a vedno z veseljem.«^[19]

Duh uboštva, ki ga je terjal oče, ni bil v stoičnem in pasivnem prenašanju pomanjkanja, temveč je od vseh zahteval, da se veselo in dejavno s tem spoprimejo: tako da vse dodobra izkoristijo, da imetje upravljajo po zdravi pameti in z nadnaravnim pogledom, kajti »ne potrošiti tega, kar je nujno potrebno, lahko pomeni pomanjkanje vere«,^[20] kolikor gre za dvom v božjo previdnost. Na vsak način pa uboštvo za božjega otroka ni enakovredno nesnažnosti.

»Oče,« pričuje Encarnita Ortega, »je bil do nas zelo zahteven glede tega, kako živeti uboštvo: izkoriščanje časa; ugašanje luči, vedno kadar niso

bile potrebne; razumno načrtovanje nakupov tam, kjer je bilo najugodnejše; pametna uporaba živil v kuhinji, ostankov blaga, bucik, žeblicev ter vsega, kar je prišlo prav pri kakšnem popravilu. Videle smo, kako je pazil na svoja osebna oblačila, na talarje, na površnik, na katerem je bilo več prišitih zaplat kot pa prvotno ukrojenega blaga; na pisalni papir; kako je skrbel, da sonce ne bi poškodovalo tistih nekaj kosov pohištva, ki smo jih premogli. Ob vsem tem smo čutile spodbudo in se želele naučiti udejanjanja te kreposti v vsaki podrobnosti.«^[21]

Kakorkoli že, to je bil komaj uvod v »resnično uboštvo«, ki jim je bilo naznanjeno v očetovem pismu in ki se je naglo bližalo. Toda praznike je vseeno treba praznovati. Le nekaj dni po njihovem prihodu v Rim je bila *befana*, dan obdarovanja.^[22]

Njegove hčere so dolgo tuhtale, kaj bi mu podarile. Spričo omejitev

električnega toka v tistem času in nenadnih prekinitev jim je prišlo na misel, da bi očetu kupile ročni svečnik. A tudi to ni bila lahka naloga, saj je bilo treba paziti na vsako liro. Da bi darilo popestrile, so mu izdelale komplet mašnega perila: purifikatorij, korporal in amikt.^[23]_____

* * *

Od leta 1946 so se poslovili z molitvijo *Te Deum* in leto 1947 pričeli s polnočno mašo – prepričani, da bo Gospod v novem letu do njih še velikodušnejši. Čeprav oče v to sploh ni dvomil, je v njem vseeno tlela neučakanost, ki je marsikdaj kakor para pod pritiskom udarila na dan. Na novoletno jutro 1947 je pisal v Madrid:

Stvari napredujejo v svojem tempu – v prepočasnem tempu, ampak tukaj je pač tako – in glede hiše ne moremo kaj dosti storiti, dokler se, kot je treba, ne razreši gmotno vprašanje,

ki se v tistih španskih deželah ureja v takšnem ritmu, kot da bi Madrid bil Rim. Potrpimo.

Včeraj smo imeli polnočnico. Predtem smo ob koncu leta zmolili Te Deum in zahvalno molitev. V zadnjem letu nam je Gospod dal veliko, vendar sem prepričan, da če smo zvesti, bo to leto '47 še rodovitnejše v vseh pogledih.

Rad bi odšel od tod čim prej. Toda treba je stati tu, z orožjem v roki, pa čeprav le na straži. Pred Bogom tudi to nekaj šteje ... predvsem pa je koristno za moj značaj!^[24]

Da, res je bila potrebna precejšnja moč za obvladovanje značaja, ki je težil k reševanju problemov z nadnaravno drznostjo, z naglim odločanjem in brez odlašanja izvršitve. Takšen je bil njegov slog. Zato je razumljivo, da se je sredi neizogibne birokracije in uradniške previdnosti, s katero je postopala

rimska kurija, oče čutil utesnjenega in zvezanih rok. Mukoma se je krotil. Bil je poln zagona, ki je sam od sebe silil iz njega. Ob neki priložnosti je svojim sinovom dejal:

Pet nas je in na prvi pogled se zdi, da ne delamo nič. Toda nekega dne, pozneje, bodo prišli drugi in govorili o našem bivanju tukaj, v Rimu, ter gledali na nas z nevoščljivostjo.^[25]

Pod vtisom omejenega delovanja je oče razmere v centru Città Leonina označil kot ***navidezno nedejavnost***. Takšnega brezdelja pa v resnici ni bilo, niti na videz. Oče, ki ga je stalno spremljal Álvaro, je hodil na obiske ali jih sprejemal doma, v prostem času je pisal dokumente, reševal vodstvene zadeve ter izpilil kak člen *Katekizma Dela* – besedila, v katerem je na kratko razložen duh in pravo Opus Dei. Vse to delo pa je bilo začinjeno z bolečinami in neprijetnostmi.

Rim se je 6. januarja prebudil pod snežno odejo. Za ogrevanje stanovanja so imeli le žerjavnico. V hišnem dnevniku je 7. januarja zapisano: »Álvaro se je danes počutil slabo zaradi težav z jetri in bolela ga je glava.« Nekaj vrstic zatem pa: »Malo po 5. uri smo šli kupit zdravila za očeta in preverit cene električnih peči, saj žerjavnica ne daje dovolj toplote.«^[26] Naslednji dan, 8. januarja, je šel oče v spremstvu dveh svojih sinov ven z namenom, da »kupi kuhinjsko pečico, električno peč in šivalni stroj za administracijo«, piše kronist.^[27] Od tistega dne do konca meseca je Álvara čakalo precej neprespanih noči. Stalno so ga boleli zobje, tako da je moral kar sedemkrat k zobozdravniku. Kljub vsemu se je trudil živeti normalno življenje in se ne pritoževati. Kot je pravil oče: ***Kadar se pritožuje, pomeni, da res hudo trpi.***^[28]

Tudi Jožefmarija ni tarnal, čeprav je bilo njegovo zdravstveno stanje šibko in ga je nenehno dajala utrujenost. To je bilo predvsem posledica njegove predanosti delu, ki se mu je posvečal z dušo in telesom, strastno in brez pridržkov. Kadar je prišel domov in dvigalo ni delalo zaradi prekinitve električnega toka, se je sopihajoč povzpел v peto nadstropje po stopnicah ter prišel v stanovanje ves onemogel.^[29] Tu pa tam se v dnevniku pojavijo omembe očetovih bolečin in zdravstvenih težav, zaradi katerih je moral včasih zgodaj in brez večerje leči v posteljo ali pa ves dan prebiti v svoji sobi, kjer je delal.

[30]

Kardinal Lavitrano, prefekt Kongregacije za redovnike, ki je prav tako bolehal za sladkorno boleznijo, je ustanovitelju svetoval, naj obišče profesorja Carla Faellija. Med anamnezo ga je dr. Faelli vprašal, ali je imel v preteklosti kakšne težave.

In Álvaro, ki ga je spremljal, je zaprepaden slišal, »kako je povsem odločno odgovoril, da ne, da ni imel nobenih težav«. ^[31] Zdravnik je brez vztrajanja pri tem vprašanju zapisal: »Je človek, ki je veliko trpel, čeprav trdi, da ni imel težav.« ^[32]

Tegobe so bile seveda v veliki meri povezane z očetovim zdravjem, tem pa se je pridružilo še krepko mrtvičenje ter njegov trud za obvladanje temperamenta. Poplašilo in protiutež vsemu temu je predstavljalo veselje, ki je marsikdaj izviralo iz pozornosti njegovih hčera. O petih članicah Dela, ki so delale v tistem stanovanju, ustanovitelj še zdaleč ni mogel reči, da so živele v »navidezni nedejavnosti«.

Nasprotno, v njegovem srcu so si zagotovile prav posebno mesto. Izpod očetovega peresa prihajajo same pohvale in pokloni:

Predrage, piše članicam Centralnega sveta, vaše sestre so že tukaj in imajo polne roke dela. Njihov prihod je bil res velik božji blagoslov.^[33]

Dva tedna pozneje jim omeni, da skrbi za njihove zadeve, celo za kuhinjsko opremo:

Vaše sestre so tukaj navdušene, čeravno še nimajo lastnega stanovanja in morajo prenočevati pri Pantolijevih, ki so res sijajni.

Danes so jim prinesli tehtnico, težko skoraj deset kilogramov. Počasi, korak za korakom, dopolnjujemo tudi kuhinjsko posodje. Nisa bi bila najbrž precej nevoščljiva zaradi električne pečice, vendar naj še malo potrpi in bo lahko prišla sem, da speče kakšno torto, ki je jaz ne bom smel pokusiti, da ne razvadim svojega diabetesa. Sicer mislim, da bi bilo kakšno izjemo mogoče narediti, saj prof. Faelli zagotavlja, da po telesni konstituciji nisem diabetik ...

in da se je sladkor pojavil zaradi težav. Ne spominjam se, da bi kadarkoli imel kakšno težavo, v vsakem primeru pa pojesti dober kos dobre torte res ni težava.[34]

* * *

Sredi januarja 1947 je že bilo odločeno, kako se bo imenoval zakon, ki bo urejal težko pričakovani *decretum laudis*. Zlahka ga uganemo iz ustanoviteljevega pisma, v katerem sporoča novico:

Rim, 17. januar 1947

Naj Jezus varuje in blagoslavlja moje sinove!

Predragi, ne morete si predstavljati, kako zaposleni smo v tem blagoslovljenem Rimu, kako delajo vaši bratje in kako sem Gospodu hvaležen, da sem prišel sem, kjer blagoslovi kar padajo z neba. Dobro si vtisnite v glavo – in v srce – te

besede: Provida Mater Ecclesia. – Ne sprašujte. Čakajte.^[35]

Toda delo cerkvenih pravnikov in sestavljanje postopkovnih predpisov se je vlekelo bolj, kot bi si želel ustanovitelj:

Tole traja dlje, kot sem pričakoval, piše 31. januarja. Kljub vsemu smo prepričani, da bomo v februarju (vsekakor pa pred sv. Jožefom) srečno prispeli do konca naše kanonične poti. Provida Mater Ecclesia!^[36]

Nekaj dni pozneje na straneh *Dnevnika centra Città Leonina* naletimo na naslednji zapis: »Okrog osmih smo z očetom v kapeli opravili premišljevalno molitev. Spregovoril nam je o vztrajnosti, o ponižnosti, o tem, da smo kakor seme, ki ga zakopljejo globoko v zemljo. Ko bi le doumeli, da je ravno v tem ponižnem in skritem trudu rodovitnost našega dela!«^[37] Nekoliko presenetljiva je

sledeča pripomba: »Že dolgo oče ni molil na tak način, skupaj z nami. Toda kakšna škoda! Ko je molitve konec, se človek ne spominja natančno, kaj je povedal.«^[38] Oče je moral pri meditaciji govoriti v neobičajnem tonu in s takšnim žarom, da se je kronistu vtisnilo v spomin bistvo, ne pa posamezne besede.

Od tistega dne, 9. februarja, do konca meseca je vse eno samo drvenje in delavnost, bojazen ter upanje, da bo *decretum laudis* izdan in da bo *Provida Mater Ecclesia* potrjena.

Álvaro je 11. februarja ves popoldan »dirjal od enega konca do drugega«. ^[39] Plenarni zbor, ki naj bi podal svoje mnenje o dokumentu *Provida Mater Ecclesia* in o *decretum laudis*, se je sestel 13. februarja in naslednji dan je ustanovitelj pisal v Madrid:

Predragi! Gospod je včeraj res po očetovsko poskrbel za nas. Congresso

pieno, ki mu je predsedoval gospod kard. Lavitrano, je zadeve izpeljal tako, kot smo se nadejali. Laus Deo.

[40]

Po tem dihu optimizma sledi nekajdnevna negotovost. Oče vsem pošlje prošnjo, naj v tistih dneh podvojijo svojo molitev. »Rekel nam je,« pravi dnevnik, »da je treba veliko, veliko prositi za nerešene zadeve, kajti hudič se skuša vmešati in pokazati svoje rogé. Toda če je Bog z nami, kdo bo zoper nas?«^[41] Vrh tega se je bližal 24. februar, dan, ko naj bi kardinal Lavitrano papežu v odobritev predložil *decretum laudis*, »odlok o pohvali« Opus Dei. Vsi so bili polni pričakovanja, ogromno dela pa je imel Álvaro, ki se je skupaj z monsinjorjem Baccijem ukvarjal s poslednjimi slogovnimi izboljšavami latinskega besedila konstitucije *Provida Mater Ecclesia*.^[42] (Oče in Álvaro sta že več mesecev aktivno

sodelovala pri pripravi tega dokumenta.)

Napetost se je končno sprostila 24. februarja popoldne. Tistega dne se je oče z Álvaroom in še z dvema članoma Dela odpravil h kardinalu Lavitranu, da bi poizvedel, kako se je iztekla njegova avdienza pri svetem očetu. Álvaro je stopil iz avtomobila in se šel pogovoriti s kardinalom, ostali pa so počakali zunaj v avtu. Čez kratek čas se Álvaro vrne. Do avtomobila mu ne uspe priti, saj mu naproti že stopi oče, ki nato žareč od veselja reče čakajočima: ***Smo že ustanova papeškega prava.***^[43] In ko se odpeljejo, kar v avtu zmoli *Te Deum*. Kronist se v dnevniku po domače razpiše, ko opisuje dogajanje tistega 24. februarja:

»Oče je zdaj videti utrujen, in kot je dejal Álvaro, je to razumljivo, saj je na ta trenutek čakal dvajset let. Če je bil to za nas razlog za veliko veselje,

bo za njega še toliko bolj. Ni presenetljivo, da je utrujen, kajti ko človek ljubi, ga to utruji; in ker ima oče tako veliko srce, ljubi veliko [...]. Pri večerji smo dogodek praznovali z rulado.«^[44]

* * *

Normativno besedilo, ki naj bi urejalo *svetne ustanove* – s strani Cerkve odobrene *nove oblike* –, je bilo izdano kot apostolska konstitucija, saj je Pij XII. hotel ta dokument z naslovom *Provida Mater Ecclesia* podkrepiti s pomembnejšim in slovesnejšim papeškim priznanjem, kot pa bi ga imel enostaven odlok, ki bi ga izdal kateri izmed dikasterijev rimske kurije.^[45] Ta posebni zakon o svetnih ustanovah, skupaj z drugima dvema dokumentoma, objavljenima leta 1948,^[46] sestavlja cerkvenopravni okvir, v katerega so umeščene omenjene ustanove, ki so opredeljene kot »kleriške ali laiške

družbe, katerih člani, da bi dosegli krščansko popolnost in v polnosti vršili apostolat, v svetu zaobljubijo evangeljske svete».^[47] Temeljna značilnost, ki določa to novo cerkvenopravno obliko, je torej: sekularni položaj njenih članov, ki zaobljubijo evangeljske svete in izvajajo apostolat. Če jih pogledamo z drugega zornega kota, se pravi, če jih opišemo z negacijo, lahko o svetnih ustanovah rečemo, da niso redovniške (redovi ali kongregacije), pa tudi niso *družbe skupnega življenja*, kakršne so bile predvidene v *Zakoniku cerkvenega prava* iz leta 1917, saj ne vključujejo treh javnih redovnih zaobljub niti svojim članom ne nalagajo skupnega življenja ali bivanja pod isto streho.^[48]

Listina *decretum laudis*, ki nosi naslov *Primum Institutum* (prva odobrena svetna ustanova)^[49] opisuje posebno cerkvenopravno fizionomijo Opus Dei, njegov ustroj, člane in

apostolsko življenje. V njej je Opus Dei opredeljen kot pretežno kleriška ustanova zaradi Duhovniške družbe sv. Križa, ki popolnoma določa njegovo obliko. V dispozitivnem delu dokumenta pa je rečeno, da papež Pij XII. »s pričujočim odlokom, skladno s konstitucijo *Provida Mater Ecclesia* ter s posebnimi Konstitucijami [Opus Dei], ki jih je pregledala in odobrila Kongregacija za redovnike, izreka pohvalo Opus Dei in Duhovniški družbi sv. Križa ter ga postavlja pod oblast enega samega generalnega predsednika, čigar funkcija je *ad vitam*, in mu podeljuje status papeškega prava, pri čemer pristojnosti ordinarijev ostanejo nedotaknjene, kot je predvideno tudi v sami apostolski konstituciji.«^[50]

Ustanoviteljevo veselje je bilo neizmerno. Štiriindvajset ur po podelitvi *decretum laudis* je pisal članom Generalnega sveta:

Rim, 25. februar 1947

Naj Jezus obvaruje moje sinove!

Včeraj je sveti oče potrdil naš
decretum laudis.

Zdaj smo že papeškopravna
ustanova!^[51]

In istega dne članicam Centralnega
sveta:

Zdaj vidite, da si lahko čestitamo:
smo papeškopravna ustanova. [...] S
pomočjo tega blagoslova, ki nam ga
daje Cerkev, bomo premagovali
ovire, ki so sicer neizogibne. Se bodo
že uredile z leti.^[52]

Ustanovitelj je bil res zmagoslavno
razpoložen. Dosegel je tisto, po kar je
prišel v Rim leta 1946: odobritev
Opus Dei v obliki papeškopravne
ustanove. Še več, v zadostni meri je
bila zagotovljena tudi institucionalna
edinost Dela kot pastoralnega pojava.

V odloku je bila odobrena
»Duhovniška družba sv. Križa in
Opus Dei« – s skrajšanim imenom
Opus Dei – kot *svetna ustanova*
papeškega prava pod vodstvom
generalnega predsednika, v kateri sta
bili združeni tako moška kot ženska
sekcija. Nista bili kakor dva dela,
nepovezana s celoto – ta celota je
Opus Dei –, marveč ločeni in
neodvisni, vendar »na tak način, da v
splošnem na podlagi ene same
vzpostavitve vedno obstajata dva
ločena centra v vsakem od bivališč
Opus Dei«. ^[53]

Če je bilo to tako, in za čestitke je bilo
razlogov precej, zakaj je potem oče
slavil zmago le napol? Katere so bile
tiste neizogibne ovire, ki naj bi se
sčasoma uredile? V čem so koreninili
njegovi zadržki in bojazni?

Tista izjava: ***Delo je prišlo v Rim eno
stoletje prezgodaj in edina možna
rešitev je bila čakati, saj ni***

obstajala ustrezna pravna pot za to, kar je Delo predstavljalo,^[54] ni bila tako pretirana, kot bi se lahko zdelo na prvi pogled. Ustanovitelj je prišel v Rim, ko se je pripravljala normativna ureditev *novih oblik*, in če je hotel pridobiti *decretum laudis*, ni imel druge rešitve, kot da se cerkvenopravno vključi v proces, ki ga je določala *Provida Mater Ecclesia*. Toda *Provida Mater Ecclesia* je bila kakor vlečna mreža, ki je zajemala cel kup najrazličnejših *novih oblik* in v kateri naj bi svoje zatočišče našle vsakovrstne *svetne ustanove*, zato je bil njen pravni okvir zastavljen dovolj široko, da bi zaobjel vse, tako ustanove, ki so bile blizu redovnim kongregacijam, kot tudi tiste bolj podobne združenjem vernikov. Pravni pojem *svetna ustanova* je bil zato v normativnem besedilu *Provida Mater Ecclesia* opredeljen zelo ohlapno in dvoumno, kot posledica kompromisa med redovniškim in laiškim stanom.^[55]

V času svojega bivanja v Rimu je moral ustanovitelj biti dolgotrajen boj v obrambo sekularnosti Dela, »sinovsko naprezanje«, kot sam pojasnjuje:

[...] da člani svetnih ustanov ne bi bili obravnavani kot posvečene osebe, kar so hoteli nekateri, temveč kot običajni verniki, kar tudi so; moje prizadevanje za to, da se razjasni, da nismo niti ne moremo biti redovniki; da se ne sme zapreti pot nobenemu poštenemu delu, pa tudi ne naši aktivnosti v kateremkoli plemenitem človeškem opravilu.^[56]

Ustanovitelj je moral ubrati pristop zategovanja in popuščanja, tako da je pristal le na tisto, kar je bilo nujno potrebno, ohranjal pa trden položaj glede tega, kar je bilo za naravo Opus Dei bistveno.^[57] Trenutno so bili ustanoviteljevi problemi rešeni, toda kot je določala *Provida Mater Ecclesia*, je Opus Dei prišel pod

pristojnost Kongregacije za redovnike, to dejstvo – je zapisal leta 1947 – pa ***obeta marsikatero nevarnost v prihodnosti.***^[58]_____

Moral je braniti svojo božjo dediščino. Obvezovala ga je k temu, da skuša na vsak način preprečiti mešanje pojma redovniškega življenja in redovniške poklicanosti z življenjem in službenim udejstvovanjem članov Opus Dei ter da zato vztrajno poudarja značilne razlike. Tolikokrat je že razložil, kolikšen je razkorak med laiki in redovniki, med navadnimi verniki in Bogu posvečenimi osebami, da se je že ob primerjavi z njihovim življenjskim slogom nemudoma odzvalo vse njegovo bitje.^[59]_____

↗ Naslednje poglavje

↗ Nazaj na kazalo

[1] Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159, XII, str. 11. Vidi se, da je to postalo že eno tistih stalnih gesel, ki jih je skoval ustanovitelj in ki jih najdemo tudi v njegovem dopisovanju: ***Poleg tega mislim, da sem se naučil sposobnosti čakanja. To je velika znanost!*** (Pismo iz Rima članom Generalnega sveta, EF-470425-1).

[2] Pismo iz Rima članom Generalnega sveta, EF-461216-2.

[3] Pismo iz Rima, EF-461213-1.

[4] Pismo iz Rima članom Generalnega sveta, EF-461216-2.

[5] Pismo iz Rima članicam Centralnega sveta, EF-461216-1.

[6] Encarnación Ortega Pardo, RHF, T-05074, str. 103.

[7] Dorita Calvo Serrador, RHF, T-04906, str. 4.

[8] Prim. Encarnación Ortega Pardo, RHF, T-05074, str. 104.

[9] *Dnevnik centra Città Leonina*, 27. 12. 1946, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20.

[10] Pismo iz Rima članicam Centralnega sveta, EF-461220-1.

[11] Dorita Calvo Serrador, RHF, T-04906, str. 13.

[12] Rosalía López Martínez, *Sum.* 7008.

[13] Prim. *Pot*, št. 974.

[14] Encarnación Ortega Pardo, RHF, T-05074, str. 107.

[15] Prim. *Poročilo Alberta Martíneza Fausseta o bivanju ustanovitelja Opus Dei v stanovanju na Trgu Città Leonina (1947) in načrt stanovanja*, RHF, D-15442; in Pismo iz Rima članicam Centralnega sveta, EF-470117-1.

^[16] *Dnevnik centra Città Leonina*, 23.

1. 1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20.

^[17] Dorita Calvo Serrador, RHF,

T-04906, str. 13–14.

^[18] Encarnación Ortega Pardo, RHF,

T-05074, str. 107.

^[19] Álvaro del Portillo, PR, str. 1502.

^[20] Encarnación Ortega Pardo, RHF,

T-05074, str. 109.

^[21] *Prav tam*. Glede zaplat in krpanja obleke Encarnita prav nič ne pretirava, saj je tudi ustanovitelj v Madrid sporočal: ***Stari plašč, ki sem ga nosil v teh zadnjih letih, bi se morda splačalo pobarvati (saj ni več črn, ampak zelen), potem pa na spodnjem delu popraviti rob, ker je čisto raztrgan, in tako ga bom lahko nosil še naprej. Tistega, ki sem ga prinesel s seboj, bom tukaj predal Álvaru*** (Pismo iz Rima

članom Generalnega sveta,
EF-470131-2).

[22] Na ta dan, 6. januarja, je v Italiji
običaj obdarovanja.

[23] Prim. Encarnación Ortega Pardo,
RHF, T-05074, str. 109.

[24] Pismo iz Rima članom
Generalnega sveta, EF-470101-2.

[25] *Dnevnik centra Città Leonina*, 16.
1. 1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20.
Peterico, ki je tam živila, so
sestavljali: oče, Álvaro, Salvador
Canals Navarrete, Ignacio Sallent
Casas in Armando Serrano Castro.
Dne 3. februarja 1947 je prispel v
Rim in se jim v tistem stanovanju
pridružil še šesti: Alberto Martínez
Fausset.

[26] *Dnevnik centra Città Leonina*, 6. in
7. 1. 1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20.

[27] *Prav tam*, 8. 1. 1947.

[28] *Prav tam*, 18. 1. 1947; o Álvarovih zdravstvenih težavah v mesecu januarju: prim. *Dnevnik*, cit., 7., 9., 14., 15., 17., 18., 21., 22., 23. januar. Zobozdravnik, ki ga je zdravil, je bil dr. Hruska; pozneje je bil tudi zobozdravnik ustanovitelja; *prav tam*, 27. 1. 1947; prim. Kurt Hruska, *Sum*. 3487.

[29] Prim. *Poročilo Alberta Martíneza Fausseta ...*, op. cit., str. 16.

[30] Prim. *Dnevnik centra Città Leonina*, 21. 1. 1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20.

[31] Álvaro del Portillo, *Sum*. 475; nadalje pravi msgr. del Portillo: »Ne gre za to, da ustanovitelj ne bi bil iskren, marveč je tisto, kar bi komurkoli drugemu predstavljalo težavo, on doživljal kot razlog za večjo zedinjenost z Bogom, za *gaudium cum pace*.«

[32] Carlo Faelli, *Sum*. 3461.

[33] Pismo iz Rima, EF-470101-1.

[34] Pismo iz Rima članicam
Centralnega sveta, EF-470117-1.

[35] Pismo iz Rima članom
Generalnega sveta, EF-470117-2.

[36] Pismo iz Rima članom
Generalnega sveta, EF-470131-2.

[37] *Dnevnik centra Città Leonina*, 9. 2.
1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20.

[38] *Prav tam*.

[39] Prim. *prav tam*, 12. 2. 1947.

[40] Pismo iz Rima članom
Generalnega sveta, EF-470214-2.
Congresso pieno – plenarni zbor.
Laus Deo – slava Bogu.

***Nič od tega se ne sme javno
razglasiti, je dodal, kajti uradno do
konca meseca ne moremo vedeti
ničesar. Za zdaj pa še naprej***

*molíte za avdienco, ki bo 24.
februarja.*

[41] *Dnevnik centra Città Leonina*, 18. 2. 1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20. Že nekaj dni prej je članom Generalnega sveta pisal: ***Spodbujajte vse, naj veliko molijo, da se stvari ne bi zapletle in da se ne bi upočasnile*** (Pismo iz Rima, EF-470207-2).

Ustanovitelj se je bal, da bi prišlo do dvoumne interpretacije in uporabe konstitucije *Provida Mater Ecclesia* ter da bi bilo v zadnjem trenutku kaj dodano ali spremenjeno. (Datum 2. februar 1947, s katerim je označena ta konstitucija, je na ustanoviteljev predlog določil kardinal Lavitrano v znamenje hvaležnosti do Marije, saj je bil ta dan njen praznik.)

[42] ***Álvara ni doma. Skupaj z msgr. Baccijem, ki je papežev stilist za latinščino, pripravljata besedilo Provida Mater Ecclesia, ki ga sveti oče pričakuje jutri*** (Pismo iz Rima

članom Generalnega sveta,
EF-470221-2).

[43] *Dnevnik centra Città Leonina*, 24.
2. 1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20.

[44] *Prav tam*.

[45] Njen polni naslov je bil:
*Apostolska konstitucija Provida
Mater Ecclesiae kanoničnih stanovih
in svetnih ustanovah za doseganje
krščanske popolnosti*. Objavljena je
bila 29. marca 1947 v: *Acta
Apostolicae Sedis*, XXXIX (1947), str.
114–124.

[46] Tadv dokumenta sta bila:
motuproprij *Primo Feliciter* z dne 12.
3. 1948 in navodilo *Cum Sanctissimus*
z dne 19. 3. 1948, objavljena v: *Acta
Apostolicae Sedis*, XL (1948), str. 283
in 293–297.

[47] *Provida Mater Ecclesia*, 1. člen.

[48] V zvezi s pravno obliko svetnih ustanov in predpisov, ki jih urejajo, prim. Amadeo de Fuenmayor *et al.*, *op. cit.*, str. 167 sl.

[49] *Decretum laudis (Primum Institutum)*, 24. 2. 1947, v: Amadeo de Fuenmayor *et al.*, *op. cit.*, *Apéndice Documental* 22, str. 532–535.

[50] *Prav tam.*

[51] Pismo, EF-470225-2.

[52] Pismo, EF-470225-1.

[53] Odlok *Primum Institutum*, 24. 2. 1947.

[54] Pismo 7. 10. 1950, št. 18.

[55] ***Cerkvenopravni status, ki ga je prinesla Provida Mater Ecclesia – dokument, ki je posledica nujnega stanja, v katerem so bili prisotni zelo različni dejavniki in nasprotujoči si položaji –, je povzročil, da smo prišli do***

kompromisne rešitve (Pismo 29. 12. 1947/14. 2. 1966, št. 167).

[56] Pismo 7. 10. 1950, št. 20.

[57] V času sestavljanja dokumenta *Provida Mater Ecclesia* je ustanovitelj včasih popustil, včasih pa se je zoperstavil: ***Zavedal sem se, da se zakoni ne pišejo za kak poseben primer: usmerjeni morajo biti v skupni blagor. Zato je razumljivo, da smo popuščali in da smo si istočasno prizadevali, da bi naš edinstveni primer bil rešen znotraj splošnega zakona, ne da bi pri tem – kolikor je bilo mogoče – spremenili, kar je bistveno za naravo Dela*** (Pismo 29. 12. 1947/14. 2. 1966, št. 168).

Ustanovitelj je poskrbel, da so bile nekatere bistvene točke jasno poudarjene v odloku *Primum Institutum*, v 10. členu, kjer je nedvoumno zapisano: »Člani Duhovniške družbe sv. Križa in Opus

Dei niso redovniki. Zato nimajo skupnega redovnega življenja, ne delajo redovnih zaobljub in ne nosijo redovniškega habita. Navzven se v vsem, kar je skupno ljudem v svetu in ne nasprotuje stanu popolnosti, vedejo tako kot drugi državljani enakega položaja in poklica.«

[58] *Pismo 29. 12. 1947/14. 2. 1966, št. 167.*

[59] To držo dobro oriše drobna anekdota, ki se je zgodila na predvečer podelitve *decretum laudis*. Álvaro in Salvador Canals sta v ustanoviteljevi sobi v stanovanju Città Leonina ravno urejala neke dokumente, ta pa je skupaj z drugimi člani Dela odgovarjal na pisma, ki so mu jih pošiljali različni španski centri: Granada, Sevilja, Bilbao, Madrid ... Tedaj je v vežo stopil neki redovnik in prinesel neko pismo. Ko je prišel v jedilnico (oziroma v čitalnico, karkoli nam je ljubše), je

začuden nad tolikšno zbranostjo pri delovni mizi vzdiknil: »Kakšna tišina! Tako kot v redovni skupnosti.« Ustanovitelj je kot na vzmeteh skočil pokonci ter mu nadvse vljudno dejal: ***Oprostite mi, pater. Tako kot delajo dobri kristjani.*** In dobremu redovniku je bilo jasno, da je delati zbrano, prizadevno in v tišini nekaj, kar je skupno vsem kristjanom, tako redovnikom kot laikom (prim. *Dnevnik centra Città Leonina*, 21. 2. 1947, AGP Sec. N, 3 leg. 426-20).

Andrés Vázquez de Prada

© Fundación Studium

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/5-resnicno-ubostvo-svetne-
ustanove/](https://opusdei.org/sl-si/article/5-resnicno-ubostvo-svetne-ustanove/) (27. Feb. 2026)